

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Hoofdman over honderd

"Nadat Hij nu al Zijn woorden voleindigd had ten aanhore des volks, ging Hij in te Kapernaüm. En een dienstknecht van een zekere hoofdman over honderd, die hem zeer waard was, krank zijnde, lag op zijn sterven"

Lukas 7:1-10

Er zijn twee in het oog springende zaken in deze geschiedenis die door Christus geprezen alsmede geëist worden. Het is ten eerste de grote ootmoed van deze heiden en ten tweede het grote geloof. In ootmoed belijdt de man zijn onwaardigheid. Maar in dit besef vermindert de kracht van zijn hoop en zijn geloof in de macht van de Heiland niet: Ik heb het niet verdiend, ik ben het als heiden onwaardig, dus zal ik maar geen moeite doen bij de Meester. Maar hij zegt: Hoe wel ik het onwaardig ben; help mij. Dat is nu geloof, geloof in Zijn liefde, zelfs, of moeten we zeggen: juist! voor onwaardigen.

Wie is hij? Hij is een Romeins hoofdman over honderd soldaten en is gelegerd in Kapernaüm. Een volbloed heiden dus. Maar hij is niet afkerig van het joodse geloof; hij is dat juist gunstig gezind. Dat blijkt uit het getuigenis van de oudsten van de stad. Hij heeft het volk lief en uit liefde heeft hij op zijn kosten een synagoge laten bouwen. Aan de vruchten wordt de boom gekend.

We kunnen zonder enige twijfel stellen dat deze heiden een kind van God is. Er is liefde in zijn hart, liefde tot Gods volk en Gods dienst, maar ook naastenliefde.

De ernstige ziekte van een van zijn mannen gaat hem ter harte. Deze knecht is ernstig ziek geworden. Hij is verlamd geraakt en lijdt veel pijn. De schaduwwan van de dood valt reeds over zijn ziekbed. Er is alle reden om aan hulp te wanhopen. Wie kan hier nog helpen? Wie is sterker dan de dood? Nu blijkt het geloof van deze heiden. Hoe komt hij toch aan het geloof? En nog wel zo'n groot geloof dat het zelfs in Israël niet gevonden wordt? Hij heeft het van Jezus gehoord zegt vers 3. Let daarop. Het geloof is uit het gehoor. Uit het ho-

ren van het Woord Gods. Het geloof komt dus niet spontaan uit de mens zelf op. Het is uit het gehoor. Het is een gave. Let daar ook op! Anders zijn we geneigd deze hoofdman op een voetstuk te plaatsen.

Hij richt zijn verzoek aan de Heere Jezus via de oudsten. Niet opdat die eens een goed woordje voor hem zullen doen, maar omdat hij zichzelf onwaardig weet zulk een Meester als Christus te ontmoeten.

Mattheüs verhaalt wel dat hij zelf komt, maar dat moeten we opvatten als zijn komen tot Jezus in de oudsten. Mattheüs vertelt het summier. Intussen pleiten die oudsten wel voor de Romein.

Het is goed als we klein van onszelf denken en met ootmoed bekleed zijn. Maar wat is het getuigenis van anderen over ons? Ik bedoel: zien anderen – wie ze dan ook mogen zijn – onze goede wandel in Christus? Of geven we aanleiding tot laster en kwaad gerucht? Er wordt genoeg gesmaald door de wereld. Dat is waar. Maar laten we in geen geval aanleiding geven. De ootmoed van de hoofdman is oprecht en niet zomaar een praatje. Dat blijkt als hij Jezus' bezoek aan zijn huis te veel eer vindt. Zo'n machtig Koning bij zo'n nietig mensje als hij is! Daar is hij te klein, daar is hij te zondig voor en Christus te groot.

Let goed op: hij weigert Jezus niet. Hij wijst Hem de deur niet, o nee! Maar hij weet zich de eer onwaardig; dat is een punt van zelfonderzoek. Wij vinden alles in de eredienst, in de godsdienst, dikwijls zo gewoon, zo vanzelfsprekend. We horen dagelijks van die Naam welke onder de hemel gegeven is, die Naam van Jezus, Zaligmaker van zondaren. Miljoenen ontberen het, maar wat vinden wij het gewoon. We weten van de weg ter ontkoming, van de veilige weg die de Bijbel ons wijst, enzovoorts, enzovoorts.

Maar waar brengt het ons?

Zien we – evenals die hoofdman – het wonder? Dat zullen we leren zien als we weten wie we zijn, wie we van nature zijn. Leren we onszelf kennen, dan wordt alles een wonder! Dan: wat een

geloofstaal, zeker voor een heiden. Een heiden houdt van mystiek en geheimzinnigheid. Denk maar eens aan Naäman de Syriër, hoe die zich zijn genezing voorstelde. Maar bij deze heiden blijkt dat het steunen op uiterlijkheden hem vreemd geworden is. Als Christus maar één woord zal spreken zal het genoeg zijn. Hij spreekt daarin uit het geloof in Christus' macht. Zijn macht is zo groot dat Hij ook 'op afstand' kan helpen. Op afstand. Christus is, menselijk gesproken, op grote afstand van ons. Wij beneden, Hij Boven. Maar die afstand is voor Hem geen enkel bezwaar.

Wat een troost zit er in dit woord. Als we somtijds die afstand gevoelen, als we ons alleen en eenzaam weten. Christus heeft het bij Zijn heengaan beloofd: En zie, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld.

De Kerk mag zich daarmee getroost weten. Het komt op het geloof in de Onzienlijke aan. Wij hoorden ook veel over Jezus. Is die boodschap reeds verstaan en opgevangen? Of ketst de boodschap nog af op ons harde en ongelovige hart? Zalig die hoort – niet ziet – en gelooft! Tenslotte: De Heere Jezus gaat aan het einde van de geschiedenis niet de hoofdman prijzen, maar zijn geloof. Dat is een groot verschil. Hij prijst het geloof als een gave en een werk van God! Vindt Hij geloof in onze harten? De geschiedenis eindigt met de boodschap dat de knecht geneest. Wat een wonder. Die levende knecht is het bewijs dat wie Hem verwachten niet beschaamd zullen worden.

K. Hoefnagel

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. K. Hoefnagel opgenomen over Lukas 7:1-10 "Hoofdman over honderd." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:16 onder het opschrift "Een ontboezeming." Ds. P. Roos schrijft verder over het huisbezoek. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over zondkennis en Christuskennis. Ds. P. den Butter schrijft opnieuw over Rehabeam en een column over preekvoorzieners. We schrijven zelf een bijdrage over Johannes Hoornbeek. De opletende lezer zal gezien hebben dat in mijn vorige bijdrage over Florentius Costerus de komma in Rom. 7:14 na vleselijk per abuis is weggevalen. Verder wat boekbesprekingen.

Emeritaat ds. A.v.d. Weerd

Ds. A.v.d. Weerd heeft afscheid genomen van de gemeente van Nieuwkoop in verband met zijn emeritaat. Ik was graag aanwezig geweest, maar in verband met familieverplichtingen was dit niet mogelijk. Ds. v.d. Weerd heeft de gemeenten van Damwoude, Zeist, Urk Eben- Haëzer, Dordrecht-Centrum en Nieuwkoop mogen dienen. Het zal een hele verandering voor hem en zijn vrouw zijn. We wensen ds. en mevr. van

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Vere-nigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,34 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

de Weerd van harte Gods zegen toe en hopen dat het ds. v.d. Weerd gegeven mag worden nog geruime tijd te dienen in onze kerken.

Br. A. Beukers

Br. Beukers ligt sinds enige weken in het ziekenhuis. Zijn lichamelijke toestand is nu we dit schrijven zeer zorgelijk. De Heere zij hem goed en nabij en ontferme zich over hem en zijn vrouw.

Ontmoetingsdag

De volgende ontmoetingsdag zal D.V. gehouden worden zaterdag 18 april in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Werkendam. Het onderwerp waarover gesproken zal worden luidt: Christusprediking. Sprekers: ds. M.C. Tanis "Christus de Gezalfde", ds. P. den Butter "Christus als Profeet", ds. J.P. Boiten "Christus als Hogepriester en ds. A. van

Heteren "Christus als Koning." Noteert u deze datum alvast.

Ambtsdragersconferentie

Het ligt in de bedoeling voort te gaan in de lijn van de vorige vergadering. Er was een goede sfeer, saamhorigheid werd gevoeld en het onderwerp was gericht op de praktijk van het ambtelijk werk. Er is duidelijk behoefte aan dit soort bijeenkomsten. De Heere verbindt er Zijn zegen aan tot uitbreiding van Zijn koninkrijk, tot heil van de kerken, tot ambtelijke toerusting en persoonlijk onderwijs op de leerschool van genade.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 5 februari verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 29 januari.

AvH

Ambtelijke praktijk

EEN ONTBOEZEMING

2 Tim. 4:16

Paulus heeft heel wat geschreven in zijn brief aan Timotheüs. Er staat veel in. Samenvattend wordt het genoemd: een testament van een ter dood veroordeelde. En terecht. Zo mogen we zijn schrijven noemen. Maar moet daar onder vallen wat in vers 16 staat? "In mijn eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten. Het worde hun niet toegerekend." Het heeft de Heilige Geest goed gedacht dit in de brief te laten staan. Dus liggen er lessen in voor ons. Paulus zittend in zijn cel had veel tijd om te overdenken.

Verleden

Voor zijn aandacht komt zijn eerste verantwoording. Tijdens zijn gevangenschap te Rome. Een paar jaar geleden. Op een gegeven moment vond het verhoor door de rechter plaats. De opperrechter moet keizer Nero geweest zijn. De geschiedenis vermeldt heel wat van deze keizer. Een gewillige dienaar van de satan. Hij regeerde van 54-68 na Chr. Aanvankelijk liet hij het regeren over aan zijn ministers Seneca en Burrus en zelf leefde hij voor vermaak en kunst. Door invloed van vrienden die op zijn eer en argwaan werkten kwam hij tot de gruwelijkste daden. Zelfs zijn familie liet hij vermoorden. Hij was ook een christenhater. Zo zelfs dat men in hem een personificatie van de antichrist zag. De felle brand te Rome in juli 64 werd toegerekend aan de christenen. Christenen

werden tijdens een nachtelijk feest aan bomen gehecht. Met pek bestreken gingen zij daarna als fakkels branden. Nero heeft ervan genoten. Maar de Heere was geen ledig aanschouwer. Hij nam wraak. Op Zijn tijd en wijze. De Heere liet Nero zelfmoord plegen. Van allen verlaten ging hij voor eeuwig de eeuwige nacht in. Paulus nu ziet zich nog staan voor deze rechter omgeven door zijn consuls en assessoren. Een keur van Romeinse rechters. Satan zit letterlijk en figuurlijk op de troon. Als beklaagde, gedagvaarde stond Paulus daar. Hij was de beklaagde. Een beklaagde zonder rechtsbijstand. Zonder advocaat. Hij was alleen. Pijnlijk. Want niemand was bij hem. Was de aanwezigheid verboden? We denken van niet. Want Paulus schrijft: ze hebben mij allen verlaten. In de steek gelaten.

Aangrijpend

Nu komt de vraag naar voren wie Paulus in de steek gelaten hadden. Tijdens de rechtszitting was geen bekende van Paulus aanwezig. We mogen wel aan nemen dat Paulus niet dacht aan zijn medewerkers, maar aan gemeentelieden van Rome. Enkelen van hen waren hem tegemoet gereisd toen Paulus onderweg was naar Rome. Wat hebben die broeders hem bemoedigd. Hun contact deed hem God danken en gaf hem moed, Hand. 28:15b. Denkt Paulus aan die broeders? Dat is mogelijk. In zijn brief aan de Filippenzen moet Paulus de groeten overbrengen van leden van het huis van de keizer. Gedacht moet worden aan het dienstpersoneel van keizer Nero. In het paleis van de keizer waren

christenen. Opvallend. De wrede Nero kan de loop van het evangelie niet verhinderen noch minder breken. Hadden nu die personen aanwezig kunnen zijn of zelfs kunnen spreken? In die richting moet wel gedacht worden, want anders had Paulus het woord in de steek laten niet gebruikt. De beschuldigingen nu die tegen christenen ingebracht werden, waren meestal valse beschuldigingen. Gelijk als bij de Heere Jezus. De centrale gedachte was: christenen wilden niets weten van afgodendienst en keizerverering en waren daardoor ontrouw aan de keizer. Het laatste heeft Paulus weerlegd in zijn brief aan de Romeinen (Rom. 13). Hun af laten weten kan mensenvrees geweest zijn. Dat komt meer voor. Het heeft Paulus diep geraakt. Niet dat hij op mensen bouwde, maar hun aanwezigheid had hem altijd goed gedaan. De pijn die Paulus had kan door verschillende omstandigheden er nu zijn. De vereenzaming kan diep ingrijpen in het leven. Kinderen, familieleden of zelfs vrienden laten het afweten. Men heeft steun nodig. Aanspraak van tijd tot tijd. Maar die tijd is voorbij. Men vaart een andere koers. Of de gedachte beheerst: ben ik mijns broeders hoeder? In kerkelijke en politieke vergaderingen kan het alleen- staan voorkomen. Een ernstige waarschuwing wordt aangehoord en heeft geen klankbodem. Of men wil geen kleur bekennen. De houding kan ook veranderd zijn. Waar men voorheen tegen was, is men nu voor of daar moet ruimte voor gegeven worden. De gedachte heerst: we moeten in het kerkelijk leven samen zien te blijven leven. Alsof dat niet op een andere wijze geboden is. Het gevolg is dat er geen enkele kracht van de kerk uitgaat. De kerk sloopt zichzelf. Hoe triest is dit.

Opvallend

Wat nu Paulus verder schrijft is opvallend. Hij laat horen: het worde hun

Kerkelijk actueel

HUISBEZOEK (3)

Opnieuw richten we onze aandacht op het werkteerrein van de ambtsdrager, de gemeente. De vorige maal heb ik me beperkt tot het uiterlijke leven van de gemeente, zoals dat naar voren komt in allerlei ziekten en zwakheden. De lijdende mens behoort aandacht te krijgen vanuit Gods Woord. Naast deze lichamelijke aspecten is er ook het gebied van het brede geestelijke leven. Hoe staat de gemeente erbij voor het aangezicht Gods?

Veel gelijkenissen, door de Heere Jezus uitgesproken, handelen over het verschil tussen leven en dood. Moet tijdens het huisbezoek worden vastgesteld op welke weg men wandelt? God alleen is de Kenner der harten. Maar moet de huisbezoeker het hemelrijk voor de een sluiten en voor de ander openen?

niet toegerekend (vs. 16). Dit nu roept vragen op. Als het gaat over Alexander dan zegt Paulus: de Heere vergelde hem naar zijn werken en nu geen sprake van vergelding door de Heere. Er is verschil. De daad van Alexander was een openlijke aanval tegen de waarheid van de Heere. Het was een houding die sprak van bewuste vijandschap. Tegen de gemeente des Heeren en in haar tegen de Heere stelde Alexander zich doelgericht op. Vandaar dat Paulus leeft bij het woord van David: zou ik niet haten Heere, die U haten. Tot vijanden zijn ze mij (Psalm 139). Paulus geeft Alexander over aan het rechtvaardig handelen van de Heere. Maar Paulus staat niet boven zijn broeders. Hun zwakheid, hun mensenvrees ziet hij niet voorbij. Hij plaatst zich niet boven hun houding. Hun houding getuigt zeker niet van Godsvrucht en broederlijke liefde. Maar de pijn van het alleen- zijn leidde niet tot haatgevoelens of tot afkerigheid. Paulus bidt. Paulus ziet uit naar vergevende liefde en sterkende genade. Beleving van Godsvrucht. In de woorden van Paulus worden we herinnerd aan het getuigenis van Jezus Christus aan het kruis en aan het gebed van Stefanus voor zijn moordenaars. Dit laatste heeft Paulus gehoord. Heere, reken hun deze zonde niet toe. Die bede is verhoord. Paulus bewaarde de kleren van hen die stenigden. Openlijk beleed hij later in Hand. 22:20 ik stond erbij toen het bloed van Stefanus vloeide en ik had net als anderen een welgevallen in zijn dood. Kwam Alexander tot bekering, hij zou Alexander zeker aanvaarden als broeder. Gelijk Ananias dat hem deed. We bemerken een christelijke gezindheid in de houding van Paulus. Hij leefde bij 's Heeren gerechtigheid. Straffend, maar ook vergevend. Bewarend.

M.C. Tanis

met die gesprekspartner? Zeker kunnen er duidelijke merktekenen zijn; als er geen honger is, als er geen begeerte is naar het Woord, als men werelds leeft, als men spreekt vanuit een hoogmoedige gestalte, dan strookt dat niet met het leven. Dat moet wel gezegd worden. Maar spreek dan vooral over zaken en niet direct over de personen. Er wordt van de ambtsdrager niet gevraagd dat hij de geestelijke staat kent van ieder uit zijn wijk. Laat staan dat hij dat moet uitspreken tijdens het huisbezoek. Ieder lid blijft voor zichzelf verantwoordelijk. Alleen in duidelijk waarneembare zaken moet er gewaarschuwd worden tegen misleiding.

Zowel de brede alsook de smalle weg kent gradaties en variaties. Op de brede weg wandelen mensen die een onverschillige stijl hanteren. Er zijn er ook die daarentegen best ernstig voor de dag kunnen komen. Op de brede weg kan men links gaan, maar kerkelijke mensen houden soms uiterst rechts. Er zijn er die diep nadenken over de vraag of het christelijk geloof wel waar is. Berust het niet op inbeelding? Dat vergt soms moeilijke discussies. Er zijn er die persoonlijke vragen met een vlotte handbeweging afdoen, maar anderen houden de ernst ervan zich van het lijf met teksten die spreken over het soevereine werk Gods. We mogen over al deze uitingen niet smalend spreken. Dat gebeurt soms wel te makkelijk. Onbekeerden kunnen verstrikt en verward zitten in hun gedachtestelsels. Ze lopen rond met heel wezenlijke vragen; waarom al dat leed en waarom het verschil tussen de een en de ander? Bekende vragen zijn dan: kon God het kwaad niet voorkomen? Waarom maakt Hij niet alle mensen zalig, als Hij wil dat alle mensen zalig worden? Er kunnen ook mensen zijn die een persoonlijke strijd beleven aan de uitverkiezing.

Dit alles neemt niet weg dat er ook gesproken moet worden over een verzet en een afkeer die de natuurlijke mens heeft van Christus en Zijn gerechtigheid. Van God uit is dat verwijtbaar. U wilt tot Mij niet komen. Hoe ernstig en welmenend heeft Christus niet bij allerlei gelegenheden gesproken met de Joden over hun zelfgenoegzaamheid en vrome hoogmoed. We moeten de mensen klem zetten. Vanuit de ernst van een mensenleven, ook vanwege de barmhartigheid van de Heere. Dit alles met het Woord in de hand. En vanuit de belofte van het evangelie, waardoor de schuld des te groter wordt. Er is praktisch inzicht nodig om al deze onderscheidingen te kunnen wegen. Velen bouwen daarbij op valse gronden. In navolging van Gods Woord moeten we hen deze inbeeldingen ontnemen.

Er zijn ook binnen de eigenlijke schaapskooi van Christus allerlei verschillen in legering. Eerst iets over de vraag of de smalle weg zodanig in beeld te brengen is, dat er een reeks vaste controleposten zichtbaar wordt? Bestaat er een schema van het traject naar de hemel? Als we naar Rome reizen, zouden we de reis heel nauwkeurig kunnen aangeven, van stad tot stad.

Hier en daar leven wel allerlei voorstellingen in die geest. Ik tracht een kleine schets te geven. Het geestelijke leven begint toch met ontdekking aan de zonde en berouw daarover? Daarna kan het gebeuren dat de Heere uit de nood redt door middel van de beloften van het evangelie. In de verdere voortgang tracht de zondaar op eigen krachten voort te gaan. Men zoekt het in de werken der wet. Daarom moet het gebeuren dat men geheel vastloopt en zelf geen weg meer ziet. Zo leidt dan de Heere tot de kennis van Christus. In gradaties. Men kan spreken van een geopenbaarde Christus of een toegepaste Christus. Of men spreekt wel van bedekte schuld en van vergeven schuld. De weg leidt naar de beleving van de bewuste rechtvaardigmaking, waarbij de afsnijding van de eigen wortels nodig is. U hebt vast en zeker wel eens in zodanige termen horen spreken over de weg tot Christus. We hebben enkele van deze meetpunten benoemd. Maakt dat het huisbezoek niet makkelijker, als we dit schema in ons hoofd hebben? Zo immers, meent men, leidt de Heere Zijn volk?

Hoewel er zeker Bijbelse lijnen zichtbaar worden in het zo-even genoemde, wil ik toch waarschuwen tegen een zodanige schematisering. Jeruzalem heeft twaalf poorten en dat betekent dat de een anders binnenkomt dan de ander. Bunyan geeft ook de bekende beschrijving van de weg naar de hemel in de Christenreis en het is een uiterst leerzaam boek, maar hij bedoelde het niet als een volgorde op de geloofsweg. Spurgeon dacht over de plaats van het kruis in de Christenreis weer anders dan Bunyan.

Het is niet zonder gevaren om de weg zo in kaart te brengen. In deze geijkte termen van de bekeringsweg komt naar mijn gedachten de heiliging er te mager uit. Daarbij werkt het remmend als mensen precies denken te weten waar men zich bevindt en hoe het nu verder moet. Het zwaartepunt ligt dan in de beleving van "de grote zaak", waar de meesten voor blijven staan. Terwijl juist de rechtvaardigmaking (de grote zaak) veel eerder in beeld moet komen. Maar u kunt best wijsheid ontlenen aan sommige accenten. De vraag is van belang: Hoe begint het geestelijke leven? Levi en Zacheus werden heel anders geleid

dan Natanael of Nicodemus. Doorgaans werkt de Heere in het eerste begin een geestelijke begeerte naar genade in het hart, doordat er een ontdekking is van de eigen zonden, die we door de liefde van God leren belijden voor Hem. Er is zeker ook een verdieping in de kennis van Christus, maar daar zijn geen vaste lijnen voor te geven. We houden er daarom geen routebeschrijvingen op na; Gods Woord is hierin te gevarieerd. De vromen zeiden vroeger al: wat de een aan het begin leert, beleeft de ander veel later. Men had daar oog voor.

Houden we ons maar aan Gods Woord in zijn breedte en diepte. De Catechismus en ook de formulieren hebben de rijkdom van Schrift samengevat in de bekende drie stukken, die telkens weer opnieuw aan de orde komen. Houvast vindt u daarin wel en dat kan u van nut zijn tijdens het huisbezoek.

En als u dan bij Avondmaalgangers op bezoek bent en u merkt wezenlijke manco's dan hebt u Bijbelse en confessionele argumenten in handen om de mensen nader te onderwijzen inzake die drie stukken. We gaan de maat en de diepte der dingen niet bepalen, maar deze ijkpunten worden niet voor niets gegeven. En dan kan het voorkomen dat mensen bouwen op een ooit ontvangen belofte, terwijl de blik op Christus gemist wordt. Dan gaat er een lange weg van jaren aan de eerste ontmoeting met de Zaligmaar vooraf, terwijl men daar gerust onder leeft. Of Hij is feitelijk nog de grote Onbekende in het hart. Dan moeten er vragen gesteld worden en is er plaats voor nader onderwijs, zodat de weg dan bescheidenlijker uitgelegd wordt. Bedenken we ook dat Christus Profeet, Priester en Koning is. Vanuit deze ambten is er alle reden om Hem van meetaf centraal te stellen.

De vraag van de Catechismus is ook terecht, als het erover gaat hoe groot mijn zonde en ellende is. Ook hier is heel veel over te zeggen. U zult hen aantreffen die rondlopen met de vraag of die kennis der zonden bij hen wel diep genoeg is. Evenals de barmhartigheden van de Heere grondeloos zijn, zo is ook de kennis der zonde bodemloos en onpeilbaar. Dus daar kunt u over doorspreken, ook met jongeren, ja juist ook met hen. Niemand kan bepalen of die kennis diep genoeg is. Het is diep (genoeg), als we daarin de verlossing in Christus zoeken en als we de zoom van Zijn kleed mogen aanraken. Maar u kunt het, zeker ook in deze tijd, meemaken dat men daar eigenlijk niet van weten wil en dat de ernst ervan wordt weggewuifd. Men vindt dat bedompt en somber en men leeft liever in de vrijheid. En als men er doorheen is gereisd, dan komen we er nooit meer in terug, zo meent men. Als

er een structureel verwerpen is van de noodzakelijke zelfkennis, moeten we daartegen waarschuwen. Iemand zei eens tegen mij dat toch het eerste stuk wel het voornaamste was. Op het eerste horen kunnen we dat zo niet zeggen. Er is ook reden om het derde (de dankbaarheid) als het voornaamste te stellen, want daarin gaat het om de eer van God als het grote doel in ieders leven. Men kan evengoed verdedigen dat de verlossing (tweede stuk) onmisbaar en dus ook het voornaamste is. Maar, goed opgevat, kunnen we zeker wel zeggen dat ook het eerste deel van het grootste belang is. De fundering van een gebouw is heel belangrijk. Een verkeerd uitgangspunt is er de oorzaak van dat de hele route uit de koers loopt.

De dankbaarheid mag ook niet tekort komen. Het derde stuk: Hoe ik Gode voor zulk een verlossing zal dankbaar zijn. Hier komen alle vragen van het moderne leven aan de orde. Richtten we onze weg in naar de onderhouding van Gods geboden? En is er werkelijk sprake van een spontane dank jegens de Heere voor al Zijn weldaden? Zodoende heeft dit derde punt toch ook een controlefunctie. Want deze dank kan en mag niet gemist worden. Leven we niet vanuit die dankbaarheid voor de verkregen verlossing, dan geraken we weer opnieuw onder de wet. Christus is ook gegeven tot heiliging. Hier liggen veel vragen, vooral ook in de gezinnen. Hoe voeden we onze kinderen op? Hier is alle reden voor correctie en aanvulling. Geen schema's dus, wel ijkpunten. Paulus vroeg er naar in Efeze: Hebt u de Heilige Geest ontvangen als u geloofd hebt? Zo geeft Gods Woord meer vragen. Gelooft u in de Zoon van God? Zal het goed zijn als Hij u zal onderzoeken? In een volgend artikel wil ik nog iets meer zeggen over deze geestelijke verscheidenheid.

P. Roos

Zondekennis en Christuskennis.

Sommige vragen worden me rechtstreeks gesteld, hetzij mondeling of schriftelijk. Ook worden er wel vragen naar het redactieadres in Urk gestuurd. Die bereiken mij in de regel wat later. Laten de vraagstellers in ieder geval niet moedeloos worden als de beantwoording van hun vraag wat op zich laat wachten.

Ik ontving nu een vraag die ik graag voorrang wil geven. Vanwege het belang van het onderwerp. Een broeder uit Sliedrecht komt met de volgende vraag: "Wat betekent concreet in iemands leven *door de liefde getrokken*? Als er gesproken wordt over de noodzaak van zondekennis (oftewel zelfkennis) bij de bekering, namelijk dat die er éérst moet zijn, wil een mens de Heere als Verlosser nodig krijgen, zeggen sommigen echter dat de Heere bij iedereen weer anders werkt. Sommigen zeggen: bij mij is het met de liefde begonnen en de Heere zal me daarna Zelf wel leren wat zondekennis is, daar hoeft het niet mee te beginnen. Hoe zit dat, zo wil de vraagsteller weten. Zelf begrijpt hij niet hoe men Jezus als Verlosser zegt te kennen, zonder Hem als Borg voor je schuld nodig te hebben gekregen. En is het niet juist Zijn liefde die ons onze schuld doet zien? Graag uitleg! Nou, graag hoor! Ik zal het althans proberen.

Proberen? Ja, want we hebben het nu wel over Gods werk in zondarsharten. En dat werk is altijd wonderlijk. Net zo min als we de grote God kunnen doorgronden, zo is ook Zijn wonderwerk niet te doorgronden. God is wel een God van orde, maar we mogen niet denken dat God volgens een bepaald voor elk mens geldend systeem werkt. God is groot in alles!

Het gaat om de vraag naar het begin van het geestelijk leven. En dan nader nog de vraag of dat begin bij iedereen hetzelfde is. Begint het bij ieder mens met zondekennis?

Wat brengt een mens tot Christus? Is het de kennis van zonde en een ongerust geweten? Nee, die dingen op zichzelf brengen een mens niet aan de voeten van de Heere Jezus. Hoewel de schriftgeleerden gewetensovertuigingen hadden, zie Joh. 8:9, liepen ze toch bij Hem vandaan! En hoewel Judas een diepe smart had onschuldig bloed te hebben verraden, zocht hij evenmin genade, maar maakte een eind aan zijn leven.

Brengt moeite en nood dan tot Hem? Nee, ook die dingen op zichzelf brengen een mens niet naar de Zaligmaker. Zie slechts om je heen. Wat is er een moeite

en een verdriet in de wereld. Maar wie heeft daardoor de Heere Jezus nodig gekregen als Zijn Verlosser? Dan zien we hoogstens, wat we ook in de dagen van Jezus omwandeling op aarde zien, namelijk dat we Hem voor een ogenblik nodig hebben, om Hem daarna weer te vergeten. Schrijnend is daarom Jezus' klacht: Waar zijn de negen? Alle tien melaatsen werden door hun nood voortgedreven naar Jezus. Maar na de genezing werd duidelijk dat er slechts bij een van hen behoefte bestond om de Weldoener te voet te vallen, Lukas 17:15.

Dat laatste voorbeeld doet ons overigens ook zien dat vreugde en voorspoed op zichzelf ook niet tot de Heere brengen. Indrukken van Gods goedheid en liefde zijn groot, maar wat werkt het uit in het leven?

Goed, maar wat brengt een mens dan wel tot Hem? Zijn godsdienst? Nee, ook dat niet. Het waren godsdienstige mensen die de Heere Jezus aan het kruis wilden hebben!

Maar wat dan wel? Wat brengt een mens tot Hem? Het geloof! Ja, het geloof! Alleen het geloof, het zij klein, het zij groot, maar door het geloof gaat een zondaar tot de Heere.

En hoe hij aan het geloof komt? Door het Woord, met name de prediking van het Woord van God, de prediking van het evangelie, de prediking van Jezus Christus en Dien gekruisigd! Dat is de prediking naar de zin en mening van de Heilige Geest. Waar het volle Woord van God in al zijn aspecten gepredikt wordt, werkt de Heilige Geest! Daar opent Hij harten door het Woord voor het Woord. Hij leidt in alle waarheid en ik ga amen zeggen op het Woord. Als het Woord van God mij eerlijk voorhoudt wie en wat we geworden zijn door de zonde. Als het Woord van God ons predikt dat geen mens van nature voor een heilig God kan bestaan, als het wonder gepredikt wordt van Gods genade, namelijk dat Hij Zelf een weg ter ontkoming aan een welverdiend oordeel heeft geopend in Christus Jezus. Als de kracht van het dierbaar bloed van het Lam gepredikt wordt. Als Gods goedheid gepredikt wordt voor een slecht mens. Als Hij aangewezen wordt als een Toevlucht en Hulp in het uur van de benauwdheid. O dan, ja dan gaan harten open! Zo wordt het Woord een werkzaam en vruchtbaar zaad, dat in de bodem van mijn hart mag vallen, het zaad der wedergeboorte. Er komt leven in mijn ziel, en dat gaat zich uiten, dat gaat zich openbaren. Namelijk in het geloof. Het geloof, dat amen zegt op Gods Woord, ook al veroordeelt het mij. Het ware geloof, dat ver-

Preekvoorzieners

Preekvoorzieners (afgekort p.v.) zijn ze gaan heten, de mannen (soms ook wel vrouwen), die tot taak hebben om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk preekvoorziening is. Met name in vacante gemeenten moet hun taak niet onderschat worden. Er gaan heel wat uren zitten in het maken van afspraken. Ik heb ook al verschillende peevie's horen zuchten... Het is te merken dat ze weer aan het werk zijn. Met de ingang van het nieuwe jaar worden er weer e-mails verstuurd of telefonische contacten gezocht. Het preekrooster voor 2010 moet immers nodig ingevuld worden. Wat zegt u? 2010? En het is toch pas nauwelijks 2009? Ja, en toch gaat het om 2010. Ik kreeg een mailtje van een preekvoorzieners waarin me verteld werd dat 7 nov. 2010 al bezet is. Bijna twee jaar van tevoren dus!! Waarom zo vroeg? Wat kan er niet allemaal intussen niet gebeuren?

Preekvoorzieners weten het antwoord op de vraag waarom het zo vroeg moet. Vrijwel unaniem zeggen ze dat er dominees zijn die graag zo lang van te voren afspraken maken. Zij lijken dus te doen aan lange-termijn planning. En dus moeten de peevie's ook vroeg aan de gang. Zo jut de een de ander op. Maar zijn die dominees dan misschien bang dat ze straks met een vrije zondag blijven zitten? Wie zal het zeggen?

U zegt: Dat begrijp ik niet. Dominees herinneren ons er immers aan - als het goed is - dat ons leven een handbreed gesteld is. Dat het is als een damp die voor een weinig tijd gezien wordt en daarna verdwijnt. En dat zeggen ze dan het Woord na. En dan toch zo lang van te voren zondagen afspreken? Dan kun je eigenlijk net zo goed maar tegelijk voor 2011 afspreken... Nee, nu moet u er niet de draak mee steken. Er wordt immers bij gezegd 'Deo Volente', 'bij leven en welzijn', of (als de ds wil laten weten dat hij Latijn kent) 'sub conditione Jacobi', of (als het om de wintermaanden gaat) 'ijs en weder dienende'. Het zal allemaal wel zo zijn, maar gaat dit niet een beetje hol klinken? Kan het dan anders? Natuurlijk kan het anders. Als de predikheren bijvoorbeeld afspreken dat ze vanaf de zoveelste september voor het volgend jaar afspraken gaan maken. Een soort predikbeurten-toezeggingsbeurs dus. Dat is toch vroeg genoeg? En dan kun je er nog D.V. of b.l.e.w. of s.c.J. of i.j.e.w.d. bij zeggen of schrijven. Maar het komt wel een beetje bescheidener over. En dat kan geen kwaad, zeker niet als we in praktijk willen brengen wat we anderen prediken. Of ben ik niet helemaal meer bij de tijd?

P. den Butter

trouwen stelt op de heerlijke beloften Gods en gaat pleiten, bidden, aanhouden, hopen en verlangen! Het geloof, dat leert afzien van omstandigheden, hoe onmogelijk en moeilijk ook, en de toevlucht neemt tot een God Die alle ding regeert! Het geloof, door Woord en Geest gewerkt gaat de grote liefde Gods zien, Zijn goedheid, Zijn geduld, Zijn verdraagzaamheid en mijn hart kan eronder weg smelten!

En dan weet ik ook wel van de kracht van het ongeloof, van mijn boze natuur. Ik ga ontdekken dat ik in en van mijzelf een zondaar blijf, die het verknoeid heeft en verknoeien zal. Maar in die weg wordt mij Christus zo lief, zo dierbaar, zo gepast, zo noodzakelijk! Er komt strijd, strijd tegen het ongeloof en de boze lusten van het vlees. Niet als een wetticist, die netjes wil leven, maar als iemand die het grote wonder van Gods zondaarsliefde heeft geproefd en voor wie de Heere nu zo dienenswaardig wordt!

En ja, dan gebruikt de Heere bij de ene mens het Woord, wanneer het spreekt van onze vergankelijkheid. Een sterfgeval kan mij tot inkeer brengen. Te moeten sterven en niet te kunnen. Een ander wordt overweldigd door een ervaring van Gods liefde en trouw. Levi wordt krachtig uit zijn zondeleven geroepen met een enkel woord en ervaart zo de liefde van de Zaligmaker. De Samariaanse vrouw werd getroffen door de eenvoud en vriendelijkheid van die Man aan de Jakobsbron, maar Die ondertussen toch bleek te weten hoe slecht zij was! Paulus' bekering was anders dan die van Lydia. Met Onesimus ging de Heere weer een andere weg dan met de stokbewaarder.

De Heere demonstreert in het werk van de bekering een grote en altijd weer ontroerende veelkleurigheid. Maar in die veelkleurigheid zien we wel duidelijke lijnen lopen. Er is ook een eenheid. Al Gods kinderen, hoe ook geleid, gaan elkaar herkennen. Herkennen als schapen van ene, goede Herder. Al Gods kinderen leren het af om groot van zichzelf te spreken. Allemaal leren ze wat ootmoed is. Iedereen gaat zijn onwaardigheid inleven. En ieder van hen leert het woordje genade spellen. Allen krijgen ze met de driehoofdige vijand te doen. Een ieder wordt vreemdeling op de aarde.

Met het eerst dit en dan dat, moet een mens dus oppassen. Laat het werk van God het werk van God blijven. De Goede Herder kent al Zijn schapen bij name. Zijn kudde is geen massa. Hij gaat met ieder Zijn weg. Allen worden door Hem gekend. En allen leren ze Zijn stem kennen. Zij weten Wie Hij is. Ze weten wie ze zelf zijn. Ze komen er achter wie ze van nature blijven. Maar ze gaan ook

leren dat Hij ook Dezelfde blijft.

Ja, al Gods kinderen worden door de Heere getrokken, uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. En dat trekken is liefde, enkel liefde, volmaakte, ware, eeuwige liefde! Er komt een moment dat ze dat gaan inzien. De een leert het zus en de ander zo. Wat de een van voren leert, leert een ander van achteren. Maar ze gaan allen kennen het wonder van Gods zondaarsliefde. Mooi woord toch? Rijke zaak! Niet alleen de liefde van God de Vader, maar ook de liefde van God de Zoon mag men leren kennen. Die voor albedervers het kruis wilde dragen! En dat voor een Petrus! Kunt u begrijpen dat hij niet ontkennen kan, niet ontkennen mag en niet ontkennen wil dat hij Hem liefheeft? En deze dingen worden mij alle geleerd door Woord en Geest. Dat is ook een liefdewerk. Wat is ook de Heilige Geest al onze liefde waardig. De Vriend van de Bruidegom heeft immers betoond ook mijn Vriend te zijn, de Vriend van de Bruid? Het is liefde als Hij me ontdekt aan mezelf en altijd weer

ontdekt aan mezelf. Hij wil niets liever dan mij als een arm zondaar verenigen met een rijke Christus. Is dat geen liefde? Want aan de voeten van Christus te liggen als een arm en schuldig mensenkind, dat is zaligheid!

Kennen we iets van deze rijke dingen? Zo niet, moesten we dan niet rechtstreeks naar Christus vluchten? Doe het hoor! Kun je dan niet mét iets komen, kom dan om het leven. Is er geen zondekennis, denk je? Kom dan om zondekennis. Ontbreekt je alles? Kom dan om al wat u ontbreekt. Mag je zomaar naar Hem toe? Ja natuurlijk, we zijn niet rooms! Die denken dat je niet rechtstreeks naar Christus kunt gaan, die hebben heiligen en moeder Maria nodig. Maar u eert de Heere Jezus in Zijn hoedanigheid als Middelaar, als u met lege handen tot Hem komt en zegt: O Gij Zoon van David, ontfermt U mijner!

K. Hoefnagel.

Bijbelstudie

REHABEAM - 5

2 Kronieken 11:5-16;

1 Koningen 12:26-31

Even leek het er op dat Israël door een broedertwist zou worden geteisterd, maar dat heeft de Heere voorkomen. Op de prediking van Semaja heeft Rehabeam afgezien van zijn plannen om de afvallige stammen met geweld te dwingen onder zijn heerschappij terug te keren. Gods bevel vond bij hem gehoor. Van verder bloedvergieten was dan ook geen sprake.

Wel is de scheuring van het rijk echter een feit. En de breuk die geslagen is zal onheilbaar blijken. De stammen van Israël zullen van nu af gescheiden optrekken. En de verdere geschiedenis zal laten zien dat dit gescheiden optrekken niet eens altijd op een vreedzame manier gebeurt. Een oorlog die hier door Gods ingrijpen voorkomen wordt, zal later meer dan eens wel barre werkelijkheid worden.

Hoe is het na de scheuring van het rijk toen verder gegaan? We laten de gebeurtenissen in het noordelijke rijk waar men inmiddels Jerobeam tot koning aangesteld heeft verder onbesproken, om ons nu te concentreren op het rijk van Juda met koning Rehabeam.

Voorzorgsmaatregelen

Wel, deze Rehabeam heeft zich in zijn lot geschikt. Hij heeft gebogen voor de

wil des Heeren. Maar is hij er nu ook wijzer door geworden? Heeft hij geleerd om voortaan op de Heere te vertrouwen en in het spoor van zijn grootvader David te gaan? Dan zou alles nog niet tevergeefs geweest zijn.

Het eerste wat we van hem vernemen is dat hij maatregelen neemt ter verdediging van zijn rijk. In Salomo's tijd heerste er vrede. Toen dreigden er zozeer geen gevaren van de kant van de volken rondom Israël. Daarom was het toen niet zo hard nodig om overal aan de grenzen sterke vestingsteden te bouwen, met daarin voortdurend een garnizoen dat zou kunnen optreden als er gevaar dreigde. Maar de tijden zijn veranderd.

Rehabeam beseft dat en neemt maatregelen. Vijftien steden worden door hem van de nodige wapens en het nodige proviand voorzien. Ze liggen met name aan de westgrens en aan de zuidgrens van het rijk. Hij realiseert zich dat er gevaar kan komen van het rijk van Jerobeam, maar met name is hij beducht voor een eventueel ingrijpen van de kant van Egypte.

Verstandig van Rehabeam, nietwaar? Een koning dient bedacht te zijn op de veiligheid van zijn volk. Het nemen van voorzorgsmaatregelen is daarom op z'n plaats. Dat is niet minder dan een kwestie van je verantwoordelijkheid verstaan. Het is geen bewijs van verantwoordelijkheidsbesef als we de dingen maar op hun beloop laten. Dat kan zelfs

erg onverantwoord zijn. Zeker als het gaat om de verdediging en bescherming van de landsgrenzen en daarin om de veiligheid van een heel volk.

Overigens, de praktijk laat zien dat er over het geoorloofde van het treffen van voorzorgsmaatregelen door niet iedereen hetzelfde wordt gedacht. Op zich moet daar ruimte voor zijn. Op dit terrein is van belang dat we allemaal in ons eigen gemoed ten volle verzekerd moeten zijn. Dat wil ook zeggen dat we elkaars geweten niet mogen binden, tenminste niet daar waar God dat geweten niet bindt. Als het Gods geopenbaarde wil betreft zoals we die bijvoorbeeld aantreffen in Zijn geboden, hebben we geen van allen een keus. Maar als de Heere er nu eens niet duidelijk een bindende uitspraak over doet? Dan moeten we elkaar vrijlaten en ook elkaar respecteren ook als we tot verschillende conclusies komen. Dat betreft bijvoorbeeld kwesties als wel of niet verzekeren en wel of niet inenten. U weet, van tijd tot tijd steken dergelijke zaken de kop op en dan ontstaat er soms een verhitte discussie waarbij niet zelden mensen elkaar be- en zelfs veroordelen en elkaars geestelijke staat kritiseren.

En kwesties, zoals waar Rehabeam voor geplaatst werd - die van de bescherming van zijn volk - dienen al helemaal geen zaak te zijn van verhitte debatten. Het gaat immers niet om de veiligheid van Rehabeam zelf alleen, maar om die van een heel volk. Dat maakt verschil.

Laat ik duidelijk maken wat ik bedoel. Ik gebruik een voorbeeld, dat weliswaar wat anachronistisch is, maar toch wel duidelijk. Het is een zaak van Rehabeams eigen geweten of hij al dan niet een kogelvrij vest zal dragen. Dat betreft immers hem alleen en zijn eigen veiligheid. Maar het staat hem niet vrij om de verdediging van de landsgrenzen maar op z'n beloop te laten. Dat betreft immers ook de veiligheid van anderen en voor die veiligheid is de koning verantwoordelijk.

Dat versterken van die steden zien we dus als een wijze en gepaste maatregel. Als Rehabeam - en die kant is er ook! - nu maar niet gaat denken: Nu kan ons niets gebeuren. En dat gevaar is er inderdaad. Het ligt zelfs helemaal voor de hand. Wij mensen vertrouwen zo gemakkelijk op dingen die ons vertrouwen niet waard zijn. Want tenslotte ligt de veiligheid niet in voldoende bewapening en het hebben van een getraind leger. Wie dat denkt stelt vlees tot zijn arm. En die maakt zijn eigen maatregelen tot een afgod waarop hij vertrouwt.

Dat zou dan zelfs de Heere wel eens aanleiding kunnen geven om de mooie plannen omver te blazen en te bewijzen dat een vijandig leger ook best in staat

kan zijn om de sterkste vestingssteden te overmeesteren. Tenslotte is alleen hij veilig die op de Heere zijn vertrouwen leerde stellen en die zitten mag in de schuilplaats van de Allerhoogste.

Jerobeams zonde

Hoe is het toen gegaan in de verhouding tussen het noordelijke en het zuidelijke rijk? Jerobeam had nu zijn koninkrijk. Maar Jerobeam was er niet gerust op dat al zijn onderdanen wel bij hem zouden blijven. Hij realiseerde zich dat straks de tijd van de grote feesten zal aanbreken en in zulke tijden was het volk gewend om naar Jeruzalem te reizen, naar de tempel, om daar die feesten te vieren. Met dat in gedachten voorziet Jerobeam moeilijkheden. Dan zien de mensen de mooie tempel weer en dat zou wel eens kunnen betekenen dat ze heimwee gaan krijgen en spijt hebben van hun besluit om zich van David af te keren. Mogelijk dat dan de gedachte gaat overheersen: Zullen we ons maar niet weer bij Davids huis aansluiten en de breuk ongedaan maken? Als dat gaat gebeuren is het met het rijk van Jerobeam spoedig gedaan.

Dat wil Jerobeam voorkomen. En de maatregel die hij in verband daarmee bedenkt en uitvoert is het oprichten van twee heiligdommen die de plaats van de tempel in Jeruzalem moeten overnemen. Jerobeam zorgt er ook voor dat er voldoende dienaren in die heiligdommen dienst doen. Hij stelt priesters aan, die weliswaar niet uit de stam van Levi zijn en dus niet voldoen aan de norm die God gesteld heeft, maar die naar het oordeel van Jerobeam toch wel geschikt zijn voor dit werk.

Zo kunnen de mensen uit zijn rijk voortaan dus ook in Bethel en Dan terecht. De reis naar Jeruzalem kan worden geschrapt. Dichter bij huis is ook gelegenheid om God te dienen. Ook al is dat dan in heiligdommen waar de Heere geen opdracht voor gegeven heeft. Maar dat maakt volgens Jerobeam geen verschil, zolang het er maar om gaat dat ze de Heere dienen, de God die Israëls God is. Zo althans redeneert hij.

Dat hij er met deze plannen helemaal naast zit, beseft hij niet. Dat die kalverdienst in Bethel en in Dan, die hij voor een alternatieve dienst aan de Heere beschouwt, door de Heere wordt getaxeerd als een dienst 'voor de duivelen' (vs. 15) realiseert Jerobeam zich in het geheel niet. Maar wat Jerobeam zich niet bewust is, zijn verschillenden van zijn onderdanen zich wel bewust. En dat laten ze merken ook.

Zij hebben begrepen dat wat er in Bethel en Dan gebeurt niet anders is dan zonde tegen het tweede gebod van Gods wet. Dat is trouwens een zonde die vele vor-

men heeft. In Bethel en in Dan wordt God afgebeeld en onder die afbeelding wordt Hij vereerd. Iets wat regelrecht verboden was. Vanwege diezelfde zonde had de Heere Zich al eens schrikkelijk vertoerd tegen Israël, bij Horeb (Ex. 32). Maar Jerobeam durft het wel aan het volk in dezelfde zonde voor te gaan. Het is zelfs deze zonde die keer op keer vermeld zal worden als de zonde waarmee Jerobeam Israël heeft doen zondigen.

Een zonde, die niet typisch iets was van die oude tijd. Noem haar eigenwillige godsdienst. God dienen op onze eigen manier. Dat heeft vandaag bijvoorbeeld alles te maken met de manier waarop wij onze erediensten inrichten. Want, inderdaad, ook voor de vorm van onze eredienst heeft de Heere Zijn wil bekend gemaakt. Hij heeft geen behoefte aan onze verfraaiingen en versieringen. Die nemen de aandacht toch alleen maar weg waardoor het centrale - Gods Woord - van zijn plaats verdrongen wordt. Laten we ook oppassen met wie we aanstellen als dienaren in het heiligdom. Geen ongeroepen dienaren! Geen voorgangers die zichzelf aanbieden en van geen goddelijke roeping weten.

Ach ja, onze kerkdiensten kunnen heel wat lijken, maar het is wel de vraag of het gaat zoals de Heere het bedoeld heeft. Elke eigenwilligheid wijst Hij af. Ook dat heeft de Reformatie begrepen. Die was immers niet alleen een reformatie van de leer en van de prediking en van het leven, maar ook van de eredienst. Niet zonder bijbelse redenen werd er toen heel wat de kerk uitgeworpen.

Massale migratie

Met name onder de priesters worden er heel wat aangetroffen die het met de nieuwe godsdienst van Jerobeam absoluut niet eens zijn. Deze mensen zijn trouwens nog van hun werk beroofd ook toen Jerobeam die nieuwe priesters in zijn heiligdommen aanstelde. Die nieuwe priesters, die overal vandaan kwamen, zelfs uit de onderste lagen van de bevolking, hebben de door God aangewezen priesters van hun plaats verdreven. Wat moeten zij nu?

Hun geweten laat het hun niet toe zich in de nieuwe situatie te schikken. Ze zijn ervan overtuigd dat hier de zegen des Heeren niet op rusten kan. De Heere mag dan een politieke scheuring van het rijk hebben gewild, maar dat betekent nog geenszins dat Hij ook een godsdienstige scheiding wil.

Deze priesters vertrekken uit het noordelijke rijk. Ze migreren naar het zuiden. Samen met heel wat Levieten, die hun levietensteden verlaten en ook in Juda onderdak zoeken. En in hun spoor blijken er nog heel wat te zijn die zich ook

niet kunnen en willen schikken in de nieuwe godsdienst. Wie zijn dat? Ze worden in vs. 16 aangeduid als mensen die hun hart begeben om de Heere, de God Israëls te zoeken, om de Heere, de God van hun vaders offerande te doen.

Zouden we deze mensen de godvrezenden mogen noemen? Ik geloof dat. En omdat zij waarlijk de Heere vrezen, kunnen ze het niet eens zijn met de koers van Jerobeam. Voortaan naar Bethel of naar Dan gaan en Jeruzalem niet meer bezoeken? Nee, dat is onmogelijk. Dat kunnen deze mensen niet opbrengen. Maar wat dan? Dan schiet er niets anders over dan vertrekken. Alles verkopen en achterlaten en naar het zuiden trekken. Daar een nieuw leven opbouwen. De ware religie is voor hen belangrijker dan een in alle opzichten rustig bestaan

in een land waar ze God niet kunnen dienen naar hun geweten.

Tenslotte is dat dienen van de Heere een zaak niet maar van wat uiterlijke gewoonten en gebruiken, maar een zaak van het hart. Zo hebben ze het geleerd en daar blijven ze bij. Hun hart is er in. Het gaat hen om de ware dienst des Heeren, waarin ze de Heere Zelf mogen ontmoeten en waarin ze leven mogen uit het Evangelie, dat van Christus spreekt. Daarvoor moeten ze niet in Bethel zijn. Ook niet in Dan. Dat Evangelie wordt echter wel in Jeruzalem gehoord, op de plaats die de Heere verkoren heeft. Daarom willen ze daar zijn. Vandaar deze massale migratie naar het zuiden. Dat hier meer van te zeggen is zal duidelijk zijn. Een volgende keer dan maar.

P. den Butter

Sprekend verleden

JOHANNES HOORNBEECK

Levensloop

Op 4 november 1617 wordt Johannes Hoornbeeck geboren als zoon van Tobias Hoornbeeck en Janneke Baers. Vader Tobias is afkomstig uit een Vlaams koopmansgeslacht dat in 1548 wegens geloofsvervolgung moest vluchten uit Vlaanderen. Tobias is zelf ook koopman. Op 22 november wordt Johannes gedoopt in de Hervormde kerk te Haarlem. Toen Johannes 6 jaar was leerde hij al Latijn. Toen hij 13 jaar was, had hij al genoeg kennis om naar een universiteit te gaan, maar hij was nog te jong. Hij bekwaamde zich in de klassieke wetenschappen. In 1633 wordt hij op 15 jarige leeftijd ingeschreven als theologisch student aan de universiteit te Leiden. In 1635 gaat hij in Utrecht studeren ondermeer bij Voetius. Bij Voetius verdedigt hij op 14 mei 1636 een wetenschappelijke verhandeling over het offer van Melchizedek. In 1638 legt hij in Leiden het zogenaamde praeparatoir examen af voor de classis Leiden met goed gevolg. Hij wordt beroepen in de Nederlandse vluchtelingengemeente te Mühlheim bij Keulen. Op 1 maart 1639 wordt hij daar als jong predikant bevestigd (nog geen 22 jaar oud). Hier heeft hij vijf jaar mogen arbeiden. Door roomse tegenwerking werd hij genoodzaakt te vertrekken. Hij nam een beroep aan naar Maastricht. In 1643 was Hoornbeeck tot doktor in de theologie gepromoveerd. Voor zijn vertrek naar Maastricht krijgt hij een benoeming als hoogleraar te Utrecht. Hij is dan nog maar 26 jaar. Hij begint zijn hoogleraarschap met een rede over de studie van de Heilige Theologie. Zo kwam Hoornbeeck niet

in Maastricht, maar in Utrecht. Naast het hoogleraarschap bleef hij voor de helft het predikantschap waarnemen. Ook toen hij in 1653 in Leiden hoogleraar werd bleef hij dit op dezelfde wijze doen. Dit betekende dat hij heel veel werk heeft verricht. Hoewel hij een sterk lichaam had is hij slechts 48 jaar geworden. De dood overviel hem niet. Heel zijn leven is een voorbereiding op de dood geweest. Nadat hij zijn aardse zaken geregeld had bepaalde hij zich geheel en al bij het hemelse. Zacht en kalm is hij heengegaan tot de God zijns levens. Hoornbeeck had leren sterven vóór het sterven, waardoor het sterven voor hem een wel-sterven mocht zijn. Er verschenen veel publicaties van zijn hand. De meeste ervan zijn in het Latijn geschreven, slechts enkele in het Nederlands. Hoornbeeck was zeer begaafd, hij beheerste wel 13 talen. Hoornbeeck heeft veel boeken gepubliceerd. In zijn Utrechtse tijd heeft hij zeventien boeken geschreven en in zijn Leidse jaren vijftien. Hij schreef als eerste in het Nederlands taalgebied een handboek voor predikanten, een zogenaamde homiletiek.

De Joden

In 1645/46 schrijft hij veertien anti-joodse verhandelingen. Van jongsaf aan heeft de bekering van het Joodse volk hem na aan het hart gelegen. Hoornbeeck was goed thuis in het Hebreeuws en Aramees. Ook heeft Hoornbeeck wat de Joden betreft geput uit de geschriften van Voetius. Tijdens de colleges in Utrecht besteedde Hoornbeeck veel aandacht aan de zending onder de Joden. In de anti-joodse verhandelingen gaat het over de geschilpunten

tussen Joden en Christenen. Aan de orde komen de komst van de Messias, de vraag of Jezus de Messias is, het God-en menszijn van Jezus, het lijden en de voldoening van Christus, de zondestaat van de mens en de rechtvaardiging van de zondaar voor God. Hoornbeeck stelt dat de Joden door God verworpen zijn en schrijft over de roeping van de heidenen om het Evangelie te aanvaarden. Het werk van God met het Joodse volk is toch niet geheel afgedaan, want er zijn aanwijzingen van een toekomstige bekering van de Joden. Hoornbeeck was goed op de hoogte van de Joodse leef-en denkwereld. Ook in Leiden heeft hij over de Joden geschreven. Er verscheen een boek van wel bijna 600 blz. om te Joden te overtuigen van en te bekeren tot het Evangelie van Jezus Christus, de ware Verlosser en hij gaat in op de echte geschilpunten tussen jodendom en christendom. Hoornbeeck handelt over het gezag van de Schrift en daartegenover die van de joodse overleveringen. Hoornbeeck legt grote liefde voor de zending onder en de bekering van de Joden aan de dag. Hij wenst dat ook de Joden zijn boek zullen lezen en dat het een middel mag zijn tot terugkeer en hernieuwde inenting. De Joden moeten overtuigd worden van eigen dwalingen en metterdaad gewonnen worden voor het christelijk geloof. Hoornbeeck wijst de Joodse godsdienst af maar is tegelijk oprecht en diep bewogen met de Joden. In de 'Opdracht' van dit boek schrijft Hoornbeeck: "Wij hebben veel verplichtingen aan iedereen, maar aan de Joden zijn wij alles verplicht. De wens van de gemeente, de wens van alle gelovigen is dat zij worden genezen, en tenslotte gered worden. Hen wil deze inspanning van ons dienen, dit boek en deze discussie; en dat wil ik ook anderen naar vermogen leren, in voorbeeld en daad, dat zij hun zorg, tijd en studie ook aan hen besteden." Hoornbeeck staat de vervangingstheologie voor: de kerk uit de heidenen is in plaats van de Joden gekomen. Maar vanuit Romeinen 11 verwacht Hoornbeeck een nationale bekering van de Joden. Hij pleit ervoor voor de Joden te bidden in de kerkdiensten. Hoornbeeck heeft geen openbare debatten met Joden gevoerd. Wel heeft hij de geschriften van Joden bestudeerd en van commentaar voorzien.

Euthanasia

Uit de Utrechtse tijd van Hoornbeeck dateert zijn boek "Euthanasia, ofte wel sterven; waer in veel voorbeelden der stervenden en hun laetsten doodspreken verhaald worden", 1651. Euthanasie is bij ons heel iets anders dan bij Hoornbeeck. Euthanasie is bij ons het recht van artsen om onder bepaalde omstan-

digheden lijdenden en ongeneeslijk zieken een lichamelijk zachte dood te bezorgen. Hoornbeek verstaat eronder dat christenen in het geloof, met moed en uitzicht, 'goed', d.i. zonder vrees voor de dood, kunnen sterven, waarbij hij dan de laatste woorden van velen weergeeft. Het boek heeft zeven hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk gaat over het wezen van de dood. De dood is een gevolg van de zonde en niemand zal eraan ontkomen. In het tweede hoofdstuk gaat het over de voorbereiding op de dood. Wie de hemel zoekt heeft geen smaak meer in deze wereld. In de voorbereiding tijdens het sterven dienen vooral drie deugden betracht te worden: lijdzaamheid, hoop of verwachting en overgave aan God. In het derde hoofdstuk komt het sterven zelf aan de orde. Elk sterven is verschillend. De ware troost wordt door de Joden gemist. Rabbi Johannes Zakkai zei op zijn sterfbed: 'Ik weet niet of het de hel of het paradijs zal zijn.' De rabbijnen stellen dat de mens niet weet welk loon hij na dit leven zal krijgen. Christenen kunnen wel met zekerheid sterven. Er is troost tegen de dood. Door de dood komt men de ellende van dit leven te boven. Als het sterven wordt is dat de wil van God. Op de dood volgt de zaligheid. Sterven betekent ontbonden te worden en met Christus te zijn. In het vierde en vijfde hoofdstuk geeft Hoornbeek voorbeelden van welsterven uit het Oude en Nieuwe Testament en uit de kerkgeschiedenis. Het zesde hoofdstuk gaat over de laatste plichten bij het sterven. Zo heeft Abraham om Sara geweend en Jozef heeft de ogen van Jakob gesloten. De ziel van Gods kind wordt terstond in de hemel, in de zaligheid gebracht. Hoornbeek stelt dat men in het rouw dragen matig moet zijn en dat dit niet te lang moet duren. Rouwdragen dienen opgezocht te worden, wat vooral de plicht van de predikanten is.

Zondagsheiliging

In de Leidse tijd van Hoornbeek was hij sterk betrokken bij de strijd over de geldigheid van het sabbatsgebod, de zogenaamde sabbatsstrijd. Bij de Nadere Reformatie zien we dat de puriteinse visie op de zondag aansluit bij hun streven tot reformatie van het volksleven. Hoornbeek wijst de ruime opvatting van Cocceus aan gaande het vierde gebod af maar is tegelijkertijd bang voor een wettische invulling van de zondag. Voetius en Cocceus waren over de zondagsheiliging in strijd met elkaar. Voetius gaf strenge regels voor de zondagsviering. Hoornbeek is milder in zijn standpunt. Wel benadrukt Hoornbeek dat het sabbatsgebod ook geldt voor de nieuwtestamentische kerk. Als de wacht niet

wordt betrokken bij het vierde gebod zal de zondagsontheiliging nog groter worden. De rustdag is bij de schepping gegeven, is een scheppingsordinantie en blijft gelden voor de christen. Het vierde gebod is al voor de val gegeven. Het gaat in het vierde gebod om rust en heiliging. De achtergrond van dit alles is een andere verbondsopvatting bij Cocceus en zijn medestanders. Het zou te ver voeren hier uitgebreid op in te gaan. Kort gezegd komt het hierop neer: Er zijn volgens Cocceus drie tijdperken: het werkverbond, daarna het genadeverbond en daarna het nieuwe verbond in Christus. Elk volgend tijdperk maakt langzaam een einde aan het voorafgaande tijdperk. Gesteld werd dat de sabbat niet in het paradijs maar tijdens de woestijnreis is ingesteld. Het sabbatsgebod werd hiermee als een voorbijgaand gebod gezien. Hoornbeek daarentegen ijvert voor een duidelijke onderhouding en heiliging van de zondag. Hoornbeek schrijft dat hij kiest voor de weg 'tussen extreme losbandigheid en te overdreven stiptheid, tussen heiligschennis en bijgelovigheid.'

Hoofdwerk

In 1653 verschijnt het hoofdwerk van Hoornbeek "Samenvatting van de Geschiedpunten van de Religie met de Ongelovigen, Kettters, Kerkscheurders; dat zijn: Heidenen, Joden, Mohammedanen; Rooms en Wederdopers, Geestdrijvers en Libertijnen, Socinianen; Remonstranten, Lutheranen, Brownisten, Grieks-Orthodoxen." Dit omvangrijke polemische werk omvat meer dan 900 bladzijden. Hoornbeek bedoelde dit werk als leerboek over de stand van theologische en kerkelijke controversen in zijn eigen tijd. Het boek bevat veel historisch materiaal en is wel als volgt aangeduid: het is meer historisch dan polemis van aard, wel ernstig van inhoud, maar toch gematigd van toon. Hoornbeek pleitte voor het zendingswerk onder de heidenen. Hij schrijft ondermeer: 'En daar moeten we ons nu met des te meer toewijding aan geven, omdat, waar de apostelen en hun tijd geen reisgelegenheid hadden om welke heidenen dan ook te bereiken, wij, in onze eeuw die zeer rijkelijk hebben. Niet alleen, doordat we nu de woonplaatsen van verschillende heidenen kennen en de streken, waarvan men vroeger niet gehoord had, maar deze zijn zo vele en op alle manieren zo druk bezocht geworden, dat zelfs de einden van de wereld door ons zonder moeite kunnen bereikt worden, om er te wonen en er te onderwijzen. Dat moet ons daarom uitlokken om godvruchtig de reis te aanvaarden, hetgeen door de verwonderlijke wijsheid Gods voor onze tijd en wellicht voor deze onze inspan-

ning is bewaard..." Hoornbeek heeft ook verwachting voor het volk Israël. Het is roeping van de kerk te trachten de Joden te bekeren. Het zendingsbevel geldt voor Israël net zo goed als voor alle andere volken in de wereld. Een goed middel tot bekering is het gesprek dat apologetisch (verdedigend) van aard dient te zijn. Ook de remonstranten heeft Hoornbeek bestreden. Hij vat de verschilpunten kort samen en geeft er een even kort antwoord op. "Zijn de verkiezing en verwerping van eeuwigheid af bepaald of worden die in de tijd beslist op grond van het huidige geloof van de mensen of van hun ongehoorzaamheid? Neen...Heeft Christus met Zijn dood voor de zonden van alle mensen voldaan bij God of alleen voor die van enkelen? Neen. Bewaart en regeert God zo de gelovigen altijd, dat de gelovigen nooit direct aan iets gebrek lijden? Ja...Behoort de gemeenschap van Christenen en alle sekten, die in de fundamentele stukken overeenstemmen, in het ene lichaam van de Kerk samen te komen? Neen."

Catechisatie

In 1654 komt in Leiden een boek van Hoornbeek uit over de catechisatie: "Tractaat van de Catechisatie. Haare oorsprong, gebruik ende nuttigheid in de Christen-kercke". Aanleiding was een brief van de Staten van Holland aan al de classes in hun gebied waarin er op werd aangedrongen dat de predikanten na de middagpreek hun gemeenten zouden catechiseren, onderwijzen ter bestrijding van de bijgelovigheden van de pausgezinden. Onderwijs zou beter werken dan strenge plakaten van de overheid. In dit boek omschrijft Hoornbeek eerst wat catechisatie is. Het gaat om mondeling onderwijs in de eerste beginselen van de christelijke religie. Vervolgens geeft hij een historisch overzicht over de opkomst en het gebruik van de catechese bij de Joden en onder de eerste christenen. Hierna volgt een tijd van verval. Daarna komt het herstel van de catechese aan de orde in de tijd van de Reformatie. Hoornbeek toont uit de geschiedenis aan dat het catechiseren behoort tot één van de belangrijkste taken van een predikant. Hoornbeek spoort de predikanten aan tot dit onderwijs. Hij toont de noodzaak en het nut van de catechese aan. Catechetisch onderwijs is van belang voor de leerling zelf, voor het gezin waar hij toe behoort, voor de kerk en voor de maatschappij. Wat je jong leert blijft voor het latere leven behouden en zal een steun zijn in het verdere leven. In het praktische deel van zijn geschrift gaat het over de manier van catechiseren en de middelen die daarbij gebruikt kunnen wor-

den. Hoornbeeck acht het nodig dat de jongeren de verschillen kennen tussen Rome en de reformatie.

Prediking

In de preken hebben de kenmerken een eigen functie. De kenmerken vormen de bewijzen van de geestelijke staat. "Zie Joh. 13:35 'Hieraan zullen allen bekenen, dat gij Mijn discipelen zijt, zo gij liefde hebt onder elkander', en in de eerste brief van Johannes wordt hun manier en nuttigheid voldoende duidelijk, 1 Joh. 1: 6,7 en 2:3 'Hieraan weten wij, dat wij Hem kennen, zo wij Zijn geboden bewaren', vs. 4,5, cap. 3:7,10: 'Hieraan zijn de zonen Gods en de zonen des duivels openbaar: Een ieder die de rechtvaardigheid niet doet, is niet uit God, en die zijn broeder niet liefheeft', vs 14: 'Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben', vers 19. Cap. 4:2,6,8,13,20: 'Indien iemand zegt: Ik heb God lief, en zijn broeder haat, die is een leugenaar; want die zijn broeder

niet liefheeft, die hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, Die hij niet gezien heeft?', cap. 5:2,3. " Zo direct, uit de wederzijdse liefde en het in acht nemen van de geboden van God als zeer betrouwbare kenmerken, haalt hij het bewijs voor de waarheid van de geestelijke staat van Gods kinderen. Hoornbeeck pleit ervoor dat met de grootste oordeelkundigheid en voorzichtigheid deze kenmerken aangewend dienen te worden. Hij spreekt over gerijpt oordeel en ervaring. Hoornbeeck spreekt met name over de kenmerken uit de vruchten. Dit zijn volgens hem de duidelijkste kenmerken. Ook over de tijdsduur van de preek heeft Hoornbeeck zich uitgelaten. Wijdloppige preken wijst hij af. Hij wijst op grote predikers als Augustinus, Chrysostomos, Basilius en Bernardus. Volgens hen lijkt de juiste tijd voor het houden van een preek een uur te zijn. Bernardus zegt in één van zijn preken: 'want zoveel kan in één uur gemakkelijk gezegd, als tijdens een heel leven te leren valt.'

Van Heteren

Boekbespreking

Geesje Vogelaar-van Mourik, Het Smalle Pad, gebonden, 269 blz., € 12,95, Uitgave Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam, ISBN 978-90-72186-49-2.

Sam van Zomeren woont aan Het Smalle Pad. Het is een haast onbegaanbaar pad, vol gaten en kuilen. Zo ervaart Sam ook alles wat met godsdienst te maken heeft. Het zegt hem niet veel. Hij moet er niet veel van hebben. Hij neemt het niet zo nauw met de regels die hem door zijn ouders in de opvoeding worden voorgehouden. Bij zijn broer Ben is dat heel anders. Wat kan er toch een groot verschil zijn in een gezin. Wel heeft Sam groot respect voor de vreze Gods zoals die zich openbaart in het leven van zijn grootvader. Het sterven en de begrafenis van grootvader heeft grote indruk op Sam gemaakt. Sam kreeg de Bijbel van zijn grootvader. Op het eind van het boek lezen we dat Sam las waar zijn grootvader bij het lezen in de Bijbel was gebleven: 'Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid.' Een mooi boek om te lezen en niet duur.

C.H. Spurgeon, Vlees en Geest, paperback 128 blz., € 7,95, Uitgeverij P. Boekhout, Stevinweg 2, 4691 SM Tholen, tel. 0166-698200, ISBN 978-90-75957-

55-6.

In dit boekje zijn zeven preken opgenomen van Spurgeon die vertaald zijn door Arie Maasland. De eerste preek gaat over Romeinen 8:7 Het vleselijk denken vijandschap tegen God. De tweede handelt over Romeinen 7: 24 en 25 De uitgeputte strijder. De derde over Romeinen 8:12 De christen, een schuldenaar. De vierde over Romeinen 8: 16 en 17 De kinderen van God. De vijfde over Galaten 5:24 Een verdediging van de leer van de rechtvaardiging door het geloof. De zesde over Romeinen 8:17 Mede-erfgenamen en hun goddelijke erfenis. De zevende over Jakobus 4:7 Onvoorwaardelijke overgave.

In deze preken wordt de verdorvenheid van het menselijke vlees geschilderd. Daartegenover wordt het werk van de Heilige Geest geschetst in de vernieuwing van hart en leven en wat dit uitwerkt in het leven van Gods kinderen. Treffende dingen worden door Spurgeon beschreven. Enkele zaken willen we naar voren halen. In Rom 8:8 staat in onze vertaling: "Daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God." Spurgeon gaat in zijn preek uit van de Engelse vertaling: "Het vleselijk denken is vijandschap tegen God." Spurgeon wijst op de verschrikkelijke dingen die door mensen bedreven zijn. Wat een oorlogen zijn er niet gevoerd en wat een

misdaden zijn er niet gepleegd. De beste mensen hebben hun verdorvenheid beleden. We lezen op blz. 8 "Hij wiens klederen het witst zijn, zal het best de vlekken die erop zitten waarnemen." Het geweten onderstreept de waarheid van de tekst. Soms wenst het geweten dat er geen God is. Die gedachte bewijst dat de mens een afkeer van God heeft. Alle mensen zijn van nature vleselijk. Het boze komt er niet altijd even sterk uit. Een wolf kan slapen, maar blijft een wolf. Ook een slapende slang verandert zijn natuur niet al slaapt hij. Het hart is een vulkaan ook al stroomt het lava van de zonde er niet uit. Het geheugen is verdorven. De mens kan beter slechte dingen onthouden dan goede. De gevoelens zijn zondig. De fantasie ook. Vanuit de totale verdorvenheid van de mens stelt Spurgeon dat het noodzakelijk is dat er een volledige verandering van natuur plaatsvindt.

Paulus was door genade een tweemens geworden. Er was strijd in zijn binnenste tussen het oude en het nieuwe bestaan. Daarom is zijn verzuchting: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Rom. 7:24. De oude en de nieuwe natuur zijn in voortdurende strijd gewikkeld. Onbekeerde mensen hebben maar één natuur, hun zondige natuur. Door de bekering wordt de oude natuur niet weggedaan, zij blijft, maar daarnaast komt er de nieuwe natuur. We lezen treffende woorden op blz. 26 "Ik moet een beeld gebruiken dat altijd aan deze tekst gekoppeld wordt, en geheel terecht. Oude heersers hadden de gewoonte om als ze mensen een zeer verschrikkelijke straf wilden geven een dood lichaam aan hen vast te binden, de ruggen tegen elkaar. Dan had de levende mens een dood lichaam stevig aan hem vastgebonden, rottend, half vergaan, verontreinigend, en dan moest hij dat met zich meeslepen waar hij ook heenging. Nu, dit is precies de taak waar een christen voor staat. Hij heeft het nieuwe leven in zich; hij heeft een levend en onvergankelijk beginsel, dat de Heilige Geest in hem heeft gelegd, maar hij voelt iedere dag dat hij dit dode lichaam met zich moet rondslepen, dit lichaam dezes doods, iets dat zo verachtelijk, zo afschuwelijk, zo walgelijk voor zijn nieuwe leven is als een dood, stinkend karkas zou zijn voor een levend mens. Een plaatje voor in een van de embleembundels van Francis Quarles toont een groot skelet waarin een levend mens zit opgesloten. Hoe zwak het beeld ook is, het is even waar als vreemd. Daar is de oude skeletmens: laag, verdorven en walgelijk. Hij is een kooi voor het nieuwe beginsel dat God in het hart heeft gelegd." Op blz. 30 en 31 lezen we over mensen die graag over de boosheid van

e bes-
nheid
wiens
est de
men."
arheid
weten
ewijst
heeft.
selijk.
sterk
ft een
ndert
hart is
va van
gen is
lechte
De ge-
ook.
an de
dzake-
dering
emens
enste
staan.
ellen-
uit het
4. De
voort-
eerde
r, hun
wordt
an, zij
ieuwe
len op
en dat
wordt,
s had-
en een
geven
te bin-
had de
stevig
l, half
moest
ij ook
k waar
ft het
evend
e Hei-
aar hij
chaam
chaam
telijk,
or zijn
nkend
mens.
leem-
nt een
ens zit
ook is,
r is de
en en
t nieu-
heeft
e over
id van

het hart horen spreken, maar zij horen niet graag dat zij nog in hun zonden zijn als zij het kwaad niet haten en ernaar streven om het uit te drijven vanuit hun nieuwe natuur. "Mensen die alleen in hun verdorvenheid geloven, maar die deze niet haten, zijn niet verder gevorderd op de weg naar de hemel dan de duivel. Niet mijn verdorvenheid bewijst dat ik een christen ben, niet de wetenschap dat ik verdorven ben, maar het feit dat ik mijn verdorvenheid haat. Het is mijn kwellende doodstrijd met mijn verdorvenheden die bewijst dat ik een levend kind van God ben. Deze twee naturen zullen de strijd met elkaar nooit staken zolang we in deze wereld zijn. De oude natuur zal nooit opgeven, ze zal nooit een wapenstilstand willen, ze zal nooit vragen om een verdrag tussen de twee. Ze zal altijd toeslaan, zo vaak als ze kan. Als ze zich stilhoudt, is dat alleen maar om zich voor te bereiden op de een of andere toekomstige strijd. De strijd van Christen met Apollyon duurde drie uur; maar de strijd van Christen met zichzelf duurde de hele weg vanaf de Enge Poort tot de rivier de Jordaan. De vijand vanbinnen kan zolang we hier zijn nooit worden uitgedreven. Satan kan soms bij ons uit de buurt zijn en zo'n nederlaag lijden dat hij blij is dat hij jankend naar z'n hol terug kan gaan, maar de oude Adam blijft tot het einde toe bij ons. Hij was bij ons toen we voor het eerst in Jezus geloofden, en lang daarvoor, en hij zal bij ons zijn tot het moment dat we ons lichaam in het graf achterlaten, onze angsten in de Jordaan en onze zonden in vergetelheid." Spurgeon schrijft ook over de overwinning voor al Gods kinderen. We lezen op blz. 35 "Nee, wie de Heere liefhebben hoeven niet altijd in Mesech te wonen. Het stof kan onze mantels besmeuren en er kan vuil aan ons gelaat kleven en onze kleding kan lijken op die van een bedelaar, maar zo zullen we niet altijd zijn. De dag komt waarop we zullen opstaan en het stof van ons zullen afschudden en onze mooie kleren aantrekken. Het is waar dat we nu als Israël in Kanaän zijn. Kanaän is vol vijanden, maar de Kanaänieten zullen en moeten worden uitgedreven. Amalek zal verslagen worden. Agag zal in stukken worden gehakt. Onze vijanden zullen, zonder uitzondering, worden uitgeroeid, en het hele land, van Dan tot Berseba, zal van de Heere zijn."

Leesboeken, Uitgeverij De Banier, Bunnik.

In de wintermaanden is er vaak meer gelegenheid om een boek te lezen dan in de zomermaanden. Geregeld komen er nieuwe kinderboeken uit of worden boeken die goed lopen herdrukt. Dat is ook nu weer het geval bij uitgeverij De

Banier. We noemen de kinderboeken op die nieuw verschenen zijn: A. Burghout, Lifeline 2 en de gekaapte luchtballon, 144 blz., € 7,20, vanaf 10 jaar. A. Burghout, Paniek in de bergen, 128 blz., € 7,20, vanaf 10 jaar. M. Honkoop, Kom op, Citroentje, 112 blz., € 7,90, vanaf 8 jaar. Suzanne Knecht, Het geheim in de stal, 80 blz., € 7,50, vanaf 8 jaar. Koetsier-Schokker, Het blinde meisje, 128 blz., € 6,90, vanaf 8 jaar. Koetsier-Schokker, Marieke houdt moed, 96 blz., € 6,90, vanaf 8 jaar. Aritha Vermeulen, De dikke meidenclub, 176 blz., € 8,90, vanaf 12 jaar. L. van Wezel, De verdwenen valkenier, 128 blz., € 8,25, vanaf

10 jaar. Ook de herdrukken geven wij weer: J.W. Blijdorp, De ongrijpbare sla-venhaler, 208 lz., € 9,90, vanaf 12 jaar. Vogelaar-van Amersfoort, Tekko en de witte man, 128 blz., € 6,90, vanaf 10 jaar. Vogelaar-van Mourik, Han en Hanneke, 109 blz., € 6,90. Vogelaar-van Mourik, Opnieuw Han en Hanneke, 104 blz., € 6,90. Vogelaar-van Mourik, Han en Hanneke worden groter, 144 blz., € 6,90. Zo zijn er weer een aantal verantwoorde kinderboeken uitgekomen of heruitgegeven voor diverse leeftijden waaruit een keuze gedaan kan worden.

Stichting steun Messias- belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de evangelieverkondiging door Messiasbelijdende Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

Onderwerp: Hoe lees je de Bijbel?

Kadervorming LCJ

Veel jongeren vinden het moeilijk om zelf de Bijbel te lezen, laat staan te begrijpen wat er staat en de boodschap toe te passen op hun eigen leven. Daarom willen we leidinggevers handvatten bieden hoe op de club- of verenigingsavond met elkaar Bijbelstudie te doen, met als doel: jongeren de Bijbel begrijpend laten lezen én zeggenschap laten hebben over hun leven.

Tijdens zes kadervormingavonden op verschillende plekken in het land zullen de predikanten A. Versluis, H.H. Klomp en J.M.J. Kieviet een inleiding houden met als thema: 'Hoe lees je de Bijbel?': Hoe leer ik begrijpen wat er staat en datgene op de juiste manier te interpreteren in deze tijd en voor mijn leven? Na de pauze zullen we in groepjes aan de slag gaan en de aangereikte handvatten toepassen aan de hand van een bepaald Bijbelgedeelte.

Leidinggevers, kerkenraadsleden en belangstellenden zijn hartelijk welkom!

De data en plaatsen van de kadervormingavonden voorjaar 2009 zijn:

Datum	Plaats (CGK)	Gebouw/adres:
10 februari	Siegerswoude	Elim, Taeijewyk 1A
24 februari	Noordeloos	Rehoboth, Noordzijde 1A
26 februari	Middelharnis	Hoflaan 41
4 maart	Bunschoten	De Fontein, Bikkersweg 7
5 maart	Dordrecht	Dubbeldamseweg Noord 1
12 maart	Urk	Pniël, Vlaak 10

Vanaf 19.30 uur is er koffie/thee. Alle avonden beginnen om 19.45 uur. Meer info is te vinden op www.lcj.nl, via info@lcj.nl of bij de jeugdwerkadviseurs: 0184-614525/416020.

NOORWIJK/ZEE

Vrijstaande Vak.Bung. 3 slk, op loopafst. van zee Heel mooie omgeving ook om te fietsen en te wandelen. inl. 0252-412057/417512

Jubileumconcert

D.V. zaterdag 24 januari 2009

(Laurenskerk te Rotterdam)

Aanvang concert: 19.30 uur

Kerk open: 18.45 uur

Met de medewerking van:

Jongerenkoor Jigdaljahu en Mannenkoor Groot Rotterdam

Sprekers: Ds. P. Mulder, Ir. B. J. van der Vlies en Jan Kloosterman.

SGP-jongeren bestaan 75 jaar! Kom naar het gratis jubileumconcert, de laatste ter gelegenheid van ons jubileum en vier het mee!

Meer informatie vind je op: www.sgpj.nl

75 jaar
sgp»jongeren

Tijdens dit concert wordt

ons jubileumboek gepresenteerd!

Tijdens de pauze en na afloop is het boek te koop voor slechts **€ 19,95**.

In dit boek zijn veel ongepubliceerde foto's te vinden. Het is een collectorsitem!

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

VAKANTIE in de BETUWE

Voor rust, ruimte en gezelligheid bent u welkom Op minicamping DE VIJVERHOF in OMMEREN Kindvr, activ .caravanverhuur en vak.appartement v 4 pers. Voor info:0344 601973 www.vijverhof-ommeren.nl

Huisgemeenten in Noord-China vrezen winter zonder voedsel en hulp

Daarom vragen wij u om een financiële bijdrage. Uw steun blijft - ook op dit gebied - dringend nodig.

Stort uw gift op 3473. 76. 029 t.n.v. Hudson Taylor / SBHC te Rhenen

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudsontaylor.nl